

Handelsbankens delårsrapport januari – september 2002

Sammanfattning

- Resultatet uppgick till 7 460 mkr (8 556)
- Bankens kontorsrörelse visade sitt högsta resultat någonsin
- Räntenettet steg med 8 % till 10 611 mkr (9 856)
- Kostnadsökningen för jämförbara enheter var 2,7 %
- Fortsatt låga kreditförluster, 222 mkr (+51)
- Inga behov av kapitalförstärkning i livförsäkringsbolagen
- Fortsatta övervärden i pensionsstiftelsen/pensionskassan

Resultatet 7,5 mdkr

Resultat uppgick till 7 460 mkr (8 556), vilket var en minskning med 13 %. För kvartalet blev resultatet 2 100 mkr (2 551). Resultatet påverkades av en nedskrivning av bankens aktieportfölj med 199 mkr. Räntabiliteten blev 14,3 % (19,1). För helåret 2001 uppgick den till 18,4 %. K/I-talet (kostnader/intäkter) före kreditförluster var 50,9 % (46,9) och efter kreditförluster 52,3 % (46,6), i bägge fallen exklusive nedskrivningen av bankens aktieportfölj. Vinsten per aktie blev 7,66 kr (9,18), för rullande tolv månadersperiod 10,47 kr och för helåret 2001 var den 11,99 kr.

Intäkter svagt ökande – underliggande kostnadsökning låg

Handelsbankens intäkter steg med 35 mkr till 16 044 mkr (16 009). Räntenettet gick upp med 755 mkr eller 8 % till 10 611 mkr (9 856). Utlåningen till allmänheten uppgick till 819 mdkr (785), en uppgång med drygt 4 %. Under innevarande år steg utlåningen till allmänheten med 33 mdkr, vilket motsvarade en årstakt på över 5 %. Provisionsnettot uppgick till 3 782 mkr (3 729), en uppgång med drygt 1 %. De aktiemarknadsrelaterade provisionsintäkterna fortsatte att minska, vilket dock kompenseras av ökade provisioner avseende ut- och inlåning, betalningar och försäkringar. Tradingnettot minskade med 746 mkr eller 37 % till 1 248 mkr (1 994). Minskningen av tradingnettot berodde på en fortsatt nedgång av aktie-relaterade tradingintäkter och väsentligt lägre intäkter inom valuta- och räntehandeln. I tradingnettot redovisas också det över- eller underskott som uppkommer efter det att försäkringstagarna i Handelsbanken Liv fått den garanterade avkastningen. Detta underskott minskade tradingnettot med 142 mkr (0).

Handelsbanken

Omkostnaderna uppgick till totalt 8 163 mkr (7 504), en ökning med knappt 9 %. Justerat för förvärv och Handelsbanken Livs kostnader, som från årsskiftet ingår i koncernens kostnader, samt valutakursförändringar uppgick den underliggande kostnadsökningen till 2,7 %. Det var främst ökade IT-kostnader och etablering av nya kontor utanför Sverige som bidrog till kostnadsökningen. Kostnaderna under kvartalet sjönk i förhållande till tidigare kvartal och var i nivå med kostnaderna under tredje kvartalet 2001. Antalet anställda, för jämförbara delar av koncernen, minskade med 191 personer från årsskiftet till utgången av tredje kvartalet. IT-kostnaderna var 2 105 mkr (1 889).

Kreditförluster på fortsatt låg nivå

Kreditförlusterna uppgick till 222 mkr jämfört med nettoåtervinningar på 51 mkr föregående år. Andelen osäkra fordringar i förhållande till utlåningen sjönk och uppgick till 0,22 % (0,31).

Kapitaltäckning, återköp och rating

Koncernens kapitaltäckning var 9,4 % (9,5). Primärkapitalrelationen steg och uppgick till 6,3 % (5,9). De angivna nyckeltalen inkluderar under tredje kvartalet upparbetade vinstmedel. Handelsbanken fick på bolagsstämman i april 2002 bemyndigande att köpa tillbaka högst 20 miljoner aktier. Bemyndigandet har inte utnyttjats under året.

Bankens rating var oförändrad hos samtliga tre ratinginstitut.

Utvecklingen på aktiemarknaden påverkade livförsäkringsbolagen

Handelsbanken äger två livförsäkringsbolag, Handelsbanken Liv och SPP Liv. Handelsbanken Liv ombildades vid årsskiftet från att ha drivits enligt ömsesidiga principer till att vara ett vinstutdelande bolag. SPP Liv drivs enligt ömsesidiga principer. Den negativa utvecklingen på aktiemarknaden påverkade bolagen men konsekvenserna för Handelsbankskoncernen var olika beroende på driftsform. I Handelsbanken Liv påverkar under- eller överskott koncernresultatet eftersom bolaget är vinstutdelande. I SPP, däremot, påverkas inte koncernens resultat av under- eller överskott då SPP drivs enligt ömsesidiga principer.

Handelsbanken Liv

Rörelsegrenen Pension och Försäkring, vilken i allt väsentligt motsvarar Handelsbanken Liv, redovisade en förlust på 139 mkr (+31).

För att reducera effekterna av fortsatt fallande aktiekurser på försäkringstagarnas tillgångar och bolagets resultat minskades andelen aktier av bolagets totala placeringstillgångar.

Begreppet ”kollektiv konsolidering” har ingen innebörd för ett vinstutdelande livförsäkringsbolag. Handelsbanken Livs aktiekapital fyller den funktion som det

Handelsbanken

kollektiva riskkapitalet har i ett ömsesidigt bolag. Vid ombildningen av Handelsbanken Liv sköt Handelsbanken till aktiekapital så att livbolaget skulle kunna klara såväl finansiella påfrestningar som att expandera sina affärsvolymerna. Solvens mäts i Handelsbanken Liv på samma sätt som i ömsesidiga bolag. Solvenskvoten för Handelsbanken Liv var cirka 1,3 och skillnaden mellan solvensmarginalen och kapitalbasen var drygt 300 mkr. Solvenskvoten påverkas inte bara av marknadens utveckling och bolagets åtgärder utan också av administrativa beslut, t ex den av Finansinspektionen fastställda så kallade ”högsta räntan”, som får användas för beräkning av bolagets livförsäkringsavsättningar. Handelsbanken Livs kapitalbas är tillfredsställande.

Tidigare bedömningar om ett årligt tillskott till koncernresultatet från Handelsbanken Liv på 150-200 mkr under normala marknadsomständigheter kvarstår.

SPP

SPPs tekniska resultat, d v s det resultat som i ett ömsesidigt bolag hänförs till försäkringstagarna, var negativt. Detta påverkade inte Handelsbankens resultat eller balansräkning. SPPs kapitalbas överskred solvensmarginalen med 695 mkr och solvenskvoten var 1,2.

SPP vidtog under tredje kvartalet en rad åtgärder i syfte att stärka kapitalbasen, bland annat emitterades två eviga förlagslån på totalt 1,6 mdkr till Handelsbanken. En frysning av utbetalningarna av de inestående så kallade företagsmedlen beslutades den 2 oktober 2002 i samband med att Alecta fattade motsvarande beslut. Med nu kända förutsättningar kommer SPP att ombildas till vinstutdelande bolag år 2005.

Handelsbanken är övertygad om att livförsäkringsverksamhet bedrivs effektivare i vinstutdelande bolag än i bolag som drivs enligt ömsesidiga principer. SPPs kapitalbas är tillfredsställande.

Handelsbanken har de mest nöjda kunderna av de större bankerna enligt Svenskt Kvalitetsindex

I början av oktober presenterade Svenskt Kvalitetsindex (SKI) sin årliga mätning av kundnöjdhet bland de svenska bankerna. Handelsbanken låg fortsatt i topp bland bankerna med rikstäckande kontorsnät, både vad avser företagskunder och privatkunder. Handelsbanken fäster stor vikt vid SKIs mätning av kundnöjdhet, framförallt därför att den görs årligen och på ett konsistent sätt. Under de knappt 15 år som SKI gjort mätningarna har Handelsbanken alltid varit den storbank som legat i topp vad avser privatmarknad och alla år utom ett vad gäller företagsmarknad.

Under kvartalet redovisade SchroderSalomonSmithBarney, en amerikansk investmentbank, en studie av europeiska bankkunders inställning till sin bank.

Över 30 000 privatpersoner intervjuades i 12 olika länder för att få svar på frågor som rörde kundlojalitet. Undersökningen anknyter väl till det som SKI löpande mäter men använde en annan metod. Också i denna undersökning låg Handelsbanken i topp, d v s ”kundlojaliteten” bland Handelsbankens kunder var större än i

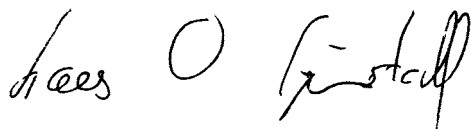
Handelsbanken

någon annan - och mer än dubbelt så hög som hos den näst bästa banken - av de cirka 30 europeiska banker som särredovisades i undersökningen.

Handelsbankens pensionsstiftelse och pensionskassa

Handelsbankens pensionsstiftelse/pensionskassa hade vid utgången av perioden ett sammanlagt övervärde på knappt 3 mdkr.

Stockholm den 22 oktober 2002



Lars O Grönstedt
Verkställande direktör och koncernchef

Ytterligare information lämnas av:

Lars O Grönstedt, koncernchef
telefon: 08 – 22 92 20
e-post: lagr03@handelsbanken.se

Lennart Francke, chef för Ekonomiavdelningen
telefon: 08 – 22 92 20
e-post: lefr01@handelsbanken.se

Lars Lindmark, chef för Informationsavdelningen
telefon: 08 – 701 10 36
e-post: lali12@handelsbanken.se

Bengt Ragnå, chef för Investor Relations
telefon: 08 – 701 12 16
e-post: bera02@handelsbanken.se

Denna delårsrapport har inte granskats av revisorerna.

Bokslutsmeddelande för 2002 publiceras den 18 februari 2003.
Handelsbankens delårsrapporter m m finns tillgängliga på Internet
(<http://www.handelsbanken.se/ir>)

Handelsbanken

Koncernens resultaträkning

Resultaträkningen på sid 23 är upprättad enligt Finansinspektionens föreskrifter. För att tydligare åskådliggöra rörelsens utveckling redovisas resultaträkningen nedan med de olika intäktslagen exklusive det som genereras i tradingverksamheten. Under rubriken "Tradingnetto" redovisas "Nettoresultat av finansiella transaktioner" (aktie-, ränte- och valutarelaterat) samt tradingrelaterade intäkter från övriga intäktslag. Försäkringsrörelsens resultat har fördelats på respektive intäktsslag enl not 5, sid 25. Andelar i intresseföretags resultat återfinns under rubriken "Övriga intäkter".

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	10 611	9 856	8	13 385
Provisionsnetto	3 782	3 729	1	5 028
Tradingnetto	1 248	1 994	-37	2 656
Övriga intäkter	403	430	-6	585
Summa intäkter	16 044	16 009	0	21 654
Personalkostnader	-4 806	-4 426	9	-5 918
Övriga kostnader	-3 357	-3 078	9	-4 376
Summa kostnader	-8 163	-7 504	9	-10 294
Resultat före kreditförluster	7 881	8 505	-7	11 360
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-222	51		-152
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-199	-		-
Rörelseresultat	7 460	8 556	-13	11 208
Pensionsavräkning	-44	332		306
Skatter	-2 096	-2 530	-17	-3 202
Minoritetsintresse	-11	-17	-35	-22
Periodens resultat	5 309	6 341	-16	8 290

Not till resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Not 1a Provisionsnetto				
Courtage	648	771	-16	1 072
Fonder och depå	845	973	-13	1 229
Försäkringar	251	156	61	210
Betalningar	1 048	958	9	1 311
Ut- och inlåning	888	823	8	1 168
Övrigt	956	906	6	1 204
Provisionsintäkter	4 636	4 587	1	6 194
Provisionskostnader	-854	-858	0	-1 166
Provisionsnetto	3 782	3 729	1	5 028

Handelsbanken

Övriga upplysningar

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Helår 2001
Goodwill & immateriella tillgångar			
Ingående restvärde	9 462	4 970	4 970
Under perioden tillkommande	197	4 690	4 798
Periodens avskrivningar	-439	-355	-494
Valutaeffekt	-12	267	188
Utgående restvärde	9 208	9 572	9 462

Nyckeltal för koncernen

	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Helår 2001
Räntabilitet	14,3%	19,1%	18,4%
Räntabilitet, rörelseresultat efter schablonskatt	14,4%	18,5%	17,8%
Kostnader/intäkter (K/I-tal), exkl nedskrivningar			
- före kreditförluster	50,9%	46,9%	47,5%
- efter kreditförluster	52,3%	46,6%	48,2%
Vinst per aktie, kr			
- januari-september	7,66	9,18	
- rullande 12 månader	10,47	12,43	11,99
Utdelning per aktie, kr			4,50
Antal aktier, ultimo	714 746 940	714 746 940	714 746 940
- varav återköpta	21 359 525	21 359 525	21 359 525
Genomsnittligt antal utestående aktier			
- januari-september	693 387 415	690 470 710	691 205 879
- senaste kvartal	693 387 415	693 387 415	693 387 415
Justerat eget kapital per aktie, kr	72,60	66,91	69,50
Primärt kapital	39 448	36 116	37 188
Riskvägd volym	633 352	632 114	610 769
Kapitaltäckningsgrad *	9,4%	9,5%	9,9%
Primärkapitalrelation *	6,3%	5,9%	6,1%
Medelantal anställda	9 833	9 167	9 239
Antal kontor i Norden och Storbritannien, ultimo	553	547	551

* Inklusive upparbetade vinstmedel.

Handelsbanken

Koncernens utveckling per kvartal

mkr	2002:3	2002:2	2002:1	2001:4	2001:3
Räntenetto	3 586	3 562	3 463	3 529	3 392
Provisionsnetto	1 233	1 311	1 238	1 299	1 150
Tradingnetto	199	424	625	662	532
Övriga intäkter	24	212	167	155	98
Summa intäkter	5 042	5 509	5 493	5 645	5 172
Personalkostnader exkl resultatbaserade	-1 574	-1 571	-1 536	-1 472	-1 449
Resultatbaserade personalkostnader	-2	-70	-53	-20	-59
Övriga kostnader	-1 045	-1 146	-1 166	-1 298	-1 099
Summa kostnader	-2 621	-2 787	-2 755	-2 790	-2 607
Resultat före kreditförluster	2 421	2 722	2 738	2 855	2 565
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-122	-21	-79	-203	-14
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	-199	-	-	-	-
Rörelseresultat	2 100	2 701	2 659	2 652	2 551
Pensionsavräkning	-16	-5	-23	-26	-14
Skatter	-693	-641	-762	-672	-732
Minoritetsintresse	-	-5	-6	-5	-6
Periodens resultat	1 391	2 050	1 868	1 949	1 799

Handelsbanken

Rörelsegrenarna

Koncernens resultaträkning fördelad per rörelsegren

mkr	Kontors- rörelsen	Markets	Securities	Kapital- förvalt.	Finans	Pension & Försäkr.	Stadshyp. Bank	Finans- förvalt.	Övrigt	Januari - september	
										2002	2001
Räntenetto	10 506	1 700	-102	138	385	4	72	140	-312	12 531	10 332
Provisionsnetto	1 906	110	464	605	227	261	27	-4	47	3 643	3 729
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-81	-632	110	12	2	-91	-1	-97	-27	-805	1 429
Övriga intäkter	67	8	259	5	27	-11	0	10	310	675	519
Summa intäkter	12 398	1 186	731	760	641	163	98	49	18	16 044	16 009
<i>I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar</i>	592										
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>		22	28	339	3	185	15	-			
Summa kostnader	-5 138	-722	-650	-406	-316	-302	-83	-21	-525	-8 163	-7 504
Resultat före kreditförluster	7 260	464	81	354	325	-139	15	28	-507	7 881	8 505
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-212	-3		6	-13		0			-222	51
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar									-199	-199	
Rörelseresultat	7 048	461	81	360	312	-139	15	28	-706	7 460	8 556
Räntabilitet, %	19,4	12,4	9,8	21,8	30,2		32,3	6,0		14,3	19,1
Medelantal anställda	5 827	793	389	348	406	233	111	38	1 688	9 833	9 167

I intäktsslagen för rörelsegrenarna ingår respektive avgår nettot av erhållna och lämnade ersättningar mellan rörelsegrenarna. Nettot av erhållna och lämnade ersättningar framgår ovan. De interna ersättningarna gottskrivs kundansvarig rörelsegren samt reducerar intäkten hos den som lämnar ersättningen. Ersättningarna ska täcka kostnader samt enligt marknadsmässiga villkor fördela uppkommet resultat.

Bland kostnaderna ingår de fördelningar av kostnader som sker internt inom koncernen avseende utförda tjänster från affärsstödjande verksamheter.

Räntabiliteten är för rörelsegrenarna beräknad efter schablonskatt, medan den för hela koncernen är beräknad efter bokslutsdispositioner och full skatt. Det egna kapitalet, som ligger till grund för räntabilitetsberäkningen, är i huvudsak fördelat enligt de krav som följer av kapitaltäckningslagen.

I rörelsegrenen Pension och Försäkring redovisas Handelsbanken Liv.

I Övrigt ingår bland annat realisationsvinster, utdelningar, goodwillavskrivningar och koncernjusteringar, som inte hänför sig till någon särskild gren.

Resultatet från försäkringsrörelsen och intressebolag redovisas i enlighet med vad som framgår på sid 5.

Handelsbanken

Kontorsrörelsen

Handelsbanken är en nordisk universalbank med starkt decentraliserad organisation. Kontoret har ansvaret för alla kunder inom sitt geografiska område, även de allra största företagen. På kontoret samordnas tjänsterna för varje kund. Vid behov sker detta i samarbete med bankens dotterbolag samt med regionala och centrala specialister.

Kontorsrörelsen utgörs av tio nordiska regionbanker, sju i Sverige och en i vardera Norge, Finland och Danmark. Sedan 1 juli 2002 bedrivs även bankverksamheten i Storbritannien i regionbanksform. Regionbankerna drivs med lönsamhetsansvar och enligt samma koncept – universalbankstjänster levererade med bättre service till kunderna jämfört med övriga banker i Norden samtidigt som Handelsbanken ska ha de lägsta kostnaderna.

Handelsbanken har 457 kontor i Sverige, 33 i Danmark, 28 i Finland, 27 i Norge och 8 i Storbritannien. Handelsbanken är den fjärde största banken i Finland och den femte i Norge och i Danmark med avseende på total balansomslutning.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	10 506	9 094	16	12 564
Provisionsnetto	1 906	2 016	-5	2 754
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-81	309		307
Övriga intäkter	67	81	-17	106
Summa intäkter	12 398	11 500	8	15 731
<i>I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar</i>	592	668		906
Summa kostnader	-5 138	-4 693	9	-6 583
Resultat före kreditförluster	7 260	6 807	7	9 148
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-212	48		-185
Rörelseresultat	7 048	6 855	3	8 963
Räntabilitet, %	19,4	21,7		21,2
Medelantal anställda	5 827	5 609		5 650

Kontorsrörelsens resultat uppgick till 7 048 mkr (6 855), en ökning med 3 %. Vid halvårsskiftet bröts bankverksamheten i Storbritannien ut ur Handelsbanken Markets och bildade Handelsbankens elfte regionbank och redovisas därmed som en del av kontorsrörelsen. Jämförelsesiffrorna har justerats för denna förändring. Räntenettet ökade med 16 % till 10 506 mkr (9 094) medan övriga intäktsslag minskade. De aktiemarknadsrelaterade provisionerna fortsatte att minska medan framförallt in- och utlåningsprovisioner samt betalningsprovisioner ökade. Kostnaderna steg med 9 %, vilket till allt väsentligt förklarades av högre IT-kostnader och att Midtbank konsoliderades först i mitten av maj föregående år. Antalet anställda i kontorsrörelsen minskade med 135 personer från årsskiftet till slutet av tredje kvartalet.

I Sverige ökade medelvolymen utlåning till allmänheten med 48 mdkr till 643 mdkr (595). Av ökningen var 21 mdkr hypotekslån. Huvudsakligen var det hushållsutlåningen som växte i Sverige och framförallt gällde detta hypoteksutlåningen. I de övriga nordiska länderna steg utlåning till allmänheten med 21 %. Utlåningen till hushåll ökade med 31 %, från 26 mdkr till 34 mdkr. Medelutlåningen till allmänheten i Norden, utanför Sverige, uppgick till 111 mdkr. Förvärvet av Midtbank påverkade siffrorna för medelvolymen men i relativt begränsad omfattning. Utlåningen växte snabbast i Danmark

Handelsbanken

med 31 % och i Finland med en ökning av medelvolymer med 22 %. I Norge var motsvarande ökning 17 %. Utvecklingen i Storbritannien, vad gäller den s k ”individual banking”, gick ännu snabbare men från små volymer.

Under kvartalet öppnades ett nytt kontor i Danmark och därmed hade bankens kontorsrörelse utanför Sverige nio kontor fler än vid motsvarande period föregående år.

Svenskt Kvalitetsindex presenterade sin årliga undersökning om kundnöjdhet i början av oktober. Mätningen avsåg enbart Sverige och övriga nordiska länder kommer att mätas på samma sätt senare i år. Handelsbanken höll ställningarna som den bank med ett rikstäckande kontorsnät som hade de mest nöjda kunderna, både vad avser privatkunder och företagskunder. För att komma fram till indexet för kundnöjdheten vägs ett antal variabler samman. Det är noterbart att Handelsbanken ligger högre än alla övriga stora banker vad avser samtliga variabler som har betydelse för det slutgiltiga resultatet. Exempel på sådant som mäts är image, förväntningar, produkt- och servicekvalitet samt prisvärdhet. Handelsbanken fäster stor vikt vid kundnöjdhetsmätningar och de kommer senare att brytas ned till regional nivå.

Av undersökningen kan man utläsa att det inte är någon nämnvärd skillnad vad avser nöjdheten hos de som använder Internet som huvudsaklig kontaktform med banken i förhållande till dem som inte använder sig av Internet. Dessutom framgår det att Handelsbanken har lägst andel kunder, bland de fyra stora bankerna, som säger sig ha klagat på sin bank under det senaste året.

Handelsbanken fäster stor avseende vid att kontinuerligt utveckla utbudet av tjänster som går att utföra via Internet. Framförallt därför att många kunder efterfrågar det men också för att det är en viktig förutsättning för att möjliggöra produktivitetsökningar i kontorsrörelsen och andra delar av banken. En ny tjänst som introducerades under sommaren är möjligheten att binda räntorna för rörliga Stadshypotekslån. Denna tjänst lanserades i juli och fick omgående ett positivt gensvar från kunderna. Sedan tjänsten initierades har 20 % av alla räntebindningar gjorts via Internet.

Det är hos kunderna Handelsbanken vinner sin framgång. Olika typer av utmärkelser kan aldrig ersätta värdet och vikten av att ha de mest nöjda kunderna. Det hindrar inte att det är trevligt att uppmärksammas av olika tidskrifter för det sätt på vilket Handelsbanken driver verksamheten. Senast är det tidskriften Global Finance, som precis som föregående år, utsåg Handelsbanken till bästa bank i Sverige. Som motiv till utmärkelsen nämndes bland annat bankens fokusering på kundnöjdhet och lönsamhet.

Handelsbanken

Handelsbanken Markets

Handelsbanken Markets verksamhet är organiserad i tre affärsområden: Trading, Finansiella institutioner och handelsfinansiering samt Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien. Dessutom ingår bankens ekonomiska sekretariat som en resurs i Handelsbanken Markets. Inom avdelningen arbetar cirka 800 medarbetare i 18 länder. Organisatoriskt ingår även Handelsbanken Securities i Handelsbanken Markets. Handelsbanken Securities redovisas som en separat rörelsegren i kvartals- och årsrapporter.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	1 700	860	98	1 303
Provisionsnetto	110	85	29	150
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-632	671		657
Övriga intäkter	8	7	14	15
Summa intäkter	1 186	1 623	-27	2 125
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	22	34		41
Summa kostnader	-722	-749	-4	-955
Resultat före kreditförluster	464	874	-47	1 170
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-3	-3	0	41
Rörelseresultat	461	871	-47	1 211
Räntabilitet, %	12,4	23,9		25,6
Medelantal anställda	793	771		774

Resultatutveckling

Rörelseresultatet uppgick till 461 mkr (871), vilket var en minskning med 47 %. Intäkterna gick ned med 27 % och kostnaderna med 4 %. Totalt uppgick de till 1 186 mkr (1 623) respektive 722 mkr (749). Resultatminskningen berodde på ett sämre resultat inom tradingverksamheten. Även ökade systeminvesteringar inom bankrörelsen utanför Norden påverkade resultatet negativt.

Trading

Sommarperioden i Sverige, Europa och USA sammanföll med en extrem volatilitet i ränte-, valuta- samt kreditmarknaden. Tillsammans med en svag aktiemarknad hade detta en allmänt dämpande effekt på investerarnas aktivitet och riskbenägenhet samt likviditeten i marknaden. Under senare delen av kvartalet märktes dock en gradvis förbättring bland annat avseende likviditeten på spotmarknaden samt i omsättningen på andrahandsmarknaden för obligationer.

Resultatet för tredje kvartalet blev betydligt sämre än föregående kvartal. Trots ett begränsat risktagande missgynnade de stora rörelserna i respektive marknad banken och gav ett relativt stort genomslag i det redovisade resultatet.

Handelsbanken

Finansiella Institutioner och handelsfinansiering

Affärsområdet Finansiella institutioner ansvarar för affärer med utländska banker och stater. De huvudsakliga produkter som erbjuds är clearingtjänster och Cash management produkter för utländska banker. Verksamheten visade ett minskat resultat på grund av lägre volymer och därigenom ett lägre räntenetto.

Affärsområdet Handelsfinansiering ansvarar för exportreburser, kort- och långfristig exportfinansiering samt för projektfinansiering. Exportrebursvolymer fortsatte att öka och resultatet förbättrades, främst genom högre provisionsintäkter. Handelsbanken arrangerade, tillsammans med en annan bank, en av de största krediterna som gjorts i Sverige inom Export- och projektfinansiering. Krediten ska finansiera Telia och Tele2s utbyggnad av ett gemensamt 3G-nät i Sverige. Krediten garanteras av de två företagen. I krediten deltar svenska och internationella banker.

Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien

Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien omfattar verksamheten inom Mid-Europe samt New York, Warszawa och Singapore/Hongkong. Stora IT-investeringar, främst inom Mid-Europe ledde till ett lägre rörelseresultat. Den underliggande rörelsen utvecklades dock positivt.

Efter öppnandet i juni av en filial i Amsterdam är Mid-Europe etablerad i fem länder som ingår i valutasamarbetet EMU. Verksamheten är fortsatt inriktad mot företag med nordisk anknytning. Detsamma gäller verksamheten i Warszawa, vilken utvecklades i enlighet med förväntningarna.

Handelsbanken

Handelsbanken Securities

Handelsbanken Securities ansvarar för verksamheten inom corporate finance och aktiehandel. Utöver verksamhet riktad mot företag och institutioner ger Securities stöd till kontorsrörelsen avseende aktierelaterade produkter för mindre institutioner och privatkunder. Detta stöd innefattar analys, utveckling av nya produkter och IT-stöd. Verksamheten bedrivs i sju länder med fokus på de nordiska marknaderna. Internationella investerare bearbetas i första hand via kontoren i Stockholm, London och New York.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	-102	-119	14	-121
Provisionsnetto	464	586	-21	767
Nettoreultat av finansiella transaktioner	110	393	-72	499
Övriga intäkter	259	153	69	158
Summa intäkter	731	1 013	-28	1 303
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	28	32		63
Summa kostnader	-650	-713	-9	-947
Resultat före kreditförluster	81	300	-73	356
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom				
Rörelseresultat	81	300	-73	356
Räntabilitet, %	9,8	40,1		35,6
Medelantal anställda	389	382		385

Handelsbanken Securities redovisade en resultatförsämring med 73 % till 81 mkr (300). Resultatet försämrades successivt under året och påverkades inte bara av den svaga aktiemarknaden utan också av kostnader i samband med verksamhetsneddragningar. Under tredje kvartalet började de tidigare aviserade kostnadsreducerande åtgärderna att få effekt. Handelsbankens verksamhet inom strukturerade aktieprodukter fortsatte att visa ett överskott trots mycket besvärliga marknadsförutsättningar med bland annat extremt hög volatilitet. Verksamheten inom Corporate Finance utvecklades positivt. Intäkterna var i nivå med fjolårets trots att antalet börsintroduktioner var mycket begränsat. Courtageintäkterna föll med 20 %.

Marknadsförutsättningarna under tredje kvartalet var svåra. Börsfallet, som inleddes i mars år 2000, fortsatte. Detta har satt djupa spår i investerarklimatet, både hos institutioner och privatpersoner. Konsekvenserna av krisen på aktiemarknaden blir av strukturell karaktär. Det är uppenbart att den skmäklarbranschen har en betydande överkapacitet, vilket även gäller Handelsbanken Securities. Det är också sannolikt att börsfallet och minskade flöden till många kapitalförvaltare kommer att skapa ändrade förutsättningar också för dem.

Handelsbanken Securities slutförde under tredje kvartalet ett antal större affärer. Banken medverkade i Ericssons nyemission och ingick i ett internationellt banksyndikat som garant och rådgivare. Nyemissionen var en av världens största emissioner med företrädesrätt.

Handelsbanken

Andra transaktioner som slutfördes under kvartalet var Cardos försäljning av division Rail till en amerikansk köpare. Handelsbanken hanterade även Ericssons försäljning av vissa utvecklingsenheter till TietoEnator liksom Capios förvärv av en stor fransk vårdgivare. Danska KFKs försäljning inom lantbrukssektorn är ett exempel på Handelsbankens starka position som rådgivare i samband med köp och försäljning av företag. Vissa av dessa transaktioner är villkorade av att vederbörliga tillstånd erhålles.

Handelsbanken Securities ambition är att utnyttja marknadsläget för att bygga upp den långsiktiga positionen inom aktieområdet. Som en del i detta fortsatte den tidigare annonserade satsningen på att utveckla den internationella verksamheten.

Handelsbanken

Handelsbanken Kapitalförvaltning

Handelsbanken Kapitalförvaltning omfattar Fondförvaltning, Diskretionär förvaltning och Institutionella depåttjänster. Utöver verksamhet riktad till företag, institutioner och privatpersoner ger Kapitalförvaltningen stöd till kontorsrörelsen beträffande kapitalplacering, portföljssystem samt stiftelseredovisning. Verksamheten bedrivs i fyra nordiska länder samt i Luxemburg och Schweiz.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	138	133	4	180
Provisionsnetto	605	644	-6	860
Nettoresultat av finansiella transaktioner	12	16	-25	23
Övriga intäkter	5	22	-77	23
Summa intäkter	760	815	-7	1 086
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	339	392		518
Summa kostnader	-406	-408	0	-546
Resultat före kreditförluster	354	407	-13	540
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	6	0		-10
Rörelseresultat	360	407	-12	530
Räntabilitet, %	21,8	29,1		28,4
Medelantal anställda	348	325		327

Resultatutveckling

Som en följd av den fortsatt svaga börsutvecklingen minskade intäkterna med 7 %. Kostnaderna var något lägre. Den av Handelsbanken Kapitalförvaltning förvaltade volymen uppgick till 210 mdkr (212). Totalt förvaltad kapital i koncernen uppgick till 247 mdkr (257).

Fondförvaltning

Bankens fondbolag förvaltade 88 (83) fonder. Det förvaltade kapitalet uppgick till 86 mdkr (86) varav 43 % (56) var placerat i aktiefonder, 31 % (21) i räntefonder, 4 % (0) i hedgefonder och 22 % (23) i blandfonder. Nysparandet i koncernens fonder på den svenska fondmarknaden var netto 14,7 mdkr (7,7). Handelsbankens marknadsandel av nettoflödena till den svenska fondmarknaden, inklusive nysparandet till premiepensions-systemet ökade till 27,9 % (17,0). Motsvarande marknadsandel, exklusive premiepensions-sparandet, var 31,2 % (16,8). Bankens andel av nysparandet till premiepensions-systemet uppgick till 17 % (17).

Utvecklingen på världens aktiemarknader var fortsatt mycket svag under det tredje kvartalet. Under årets nio första månader föll Stockholmsbörsen med drygt 40 % och världsindex sjönk med cirka 35 %. Bland de faktorer som drev ned aktiemarknaderna kan nämnas nedjusterade vinstförväntningar och en förnyad osäkerhet kring kvaliteten på företagens redovisade resultat.

Handelsbanken

Diskretionär förvaltning

Till den diskretionära kapitalförvaltningen tillkom netto 10,5 mdkr i nya förvaltningsuppdrag. Den förvaltade volymen uppgick till 130 mdkr (124) varav 79 % (60) var placerade i räntebärande papper och 21 % (40) i aktier. Av det förvaltade kapitalet var 12 mdkr (6) placerade i Handelsbankens fonder.

Antalet kunder ökade med 21. En av dessa var OMs fondbolag XACT Fonder AB, med bl a indexfonden XACT OMX. Därmed stärkte Handelsbanken sin marknadsposition inom indexförvaltning.

Verksamheten utanför Norden

Utanför Norden bedrivs kapitalförvaltning i Luxemburg. Kontoren i Marbella och Côte d'Azur är representantkontor med huvudinriktning att stödja kapitalförvaltningen i Luxemburg. Den förvaltade volymen uppgick till 6 mdkr (8). I maj öppnade bankens dotterbolag i Luxemburg en filial i Zürich. Kapitalförvaltningen i London flyttades i september till den nya regionbanken Storbritannien och jämförelsesiffrorna har justerats.

Handelsbanken

Handelsbanken Finans

Handelsbanken Finans har ett heltäckande sortiment av lokala finansbolagstjänster i fyra nordiska länder: Leasing, avbetalning, finansieringssamarbeten med leverantörer av investeringsobjekt, finansiering och administration av tjänstebilar, fakturaservice, inkasso samt konsumentkrediter och selektiva kontokort genom återförsäljarsamarbeten.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	385	373	3	499
Provisionsnetto	227	216	5	285
Nettoresultat av finansiella transaktioner	2	0		-1
Övriga intäkter	27	13	108	17
Summa intäkter	641	602	6	800
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	3	3		3
Summa kostnader	-316	-332	-5	-450
Resultat före kreditförluster	325	270	20	350
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-13	-2		-5
Rörelseresultat	312	268	16	345
Räntabilitet, %	30,2	30,7		29,4
Medelantal anställda	406	440		436

Resultatet i Handelsbanken Finans ökade med 16 % och uppgick till 312 mkr (268). Räntabiliteten blev 30,2 % (30,7). Bakom intäktsökningen låg ökade affärsvolymen. Medelvolymer krediter var 24 % högre än föregående år och uppgick till 28,4 mdkr samtidigt som kostnaderna sjönk i absoluta tal.

Inom leasing och avbetalning till företag ökade kreditvolymen kraftigt, i Sverige med 37 %. Det var resultatet av ett fortsatt bra affärsflöde, vilket inkluderade starten av ett antal stora leasingavtal. Under tredje kvartalet tecknades ett leasingavtal med SL och Transitio på 6,2 mdkr avseende pendeltåg och tunnelbanevagnar.

Inom området Säljfinans startade flera nya samarbeten. En av Europas största hemelektronikkedjor valde att samarbeta med Handelsbanken Finans. I Danmark träffades avtal om säljfinansiering med en vitvarukedja. Servicegraden mot återförsäljare och kontokunder förbättrades och förenklades genom högre grad av automatisering.

Det svenska Köpkortets positiva utveckling fortsatte. Antalet utgivna kort ökade till 235 000. Kortomsättningen ökade med 38 %.

Handelsbanken

Handelsbanken Pension och Försäkring

I rörelsegrenen Handelsbanken Pension och Försäkring ingår Handelsbanken Liv och SPP. Tillsammans är bolagen en av de ledande aktörerna på marknaden och har ett komplett sortiment av livförsäkringsprodukter för tjänste- och privatpension, förmögenhetslösningar för företag, organisationer och privatpersoner. Båda bolagen säljer sina tjänster via Handelsbankens kontorsrörelse. SPP säljer även sina tjänster via egna säljare, franchisetagare, fristående mäklare samt direktförsäljning och telemarketing. Den traditionella försäkringsverksamheten i SPP bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att hela överskottet går tillbaka till försäkringstagarna dels i form av återbäring, dels i form av kollektivt riskkapital. SPP konsolideras inte in i Handelsbankens resultat. Den 1 januari 2002 ombildades den traditionella försäkringsverksamheten i Handelsbanken Liv Försäkrings AB till vinstutdelande. Därefter bedriver Handelsbanken Liv fondförsäkringsverksamhet och försäkring med garanterad ränta i samma bolag.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	4	7	-43	15
Provisionsnetto	261	127	106	171
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-91	-29	214	-18
Övriga intäkter	-11	5		8
Summa intäkter	163	110	48	176
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	<i>185</i>	<i>199</i>		<i>259</i>
Summa kostnader	-302	-79	282	-110
Resultat före kreditförluster	-139	31		66
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom				
Rörelseresultat	-139	31		66
Räntabilitet, %		9,8		15,6
Medelantal anställda	233	11		11

Handelsbanken Liv

Sedan 1 januari 2002 drivs även den traditionella försäkringsverksamheten i Handelsbanken Liv som ett vinstutdelande bolag. Samtidigt fördes fondförsäkringsverksamheten och den traditionella försäkringsverksamheten samman i ett bolag som i sin helhet konsolideras in i Handelsbankens resultat. Jämförelsesiffrorna för 2001 omfattar endast fondförsäkringsverksamheten.

Resultatet i den sammanslagna försäkringsrörelsen (fondförsäkring och försäkring med garanterad ränta) uppgick till -139 mkr (31). Totalavkastningen på försäkringstagarnas kapital uppgick till -9,3 % (-7,6). Som en följd av den negativa totalavkastningen belastades resultatet med 142 mkr (0) för att täcka försäkringstagarnas garanterade värden. Administrationsresultatet, vars intäkter ingår i provisionsnettot, förbättrades under året. I övriga intäkter ingår riskresultatet. Bolagets avkastning på eget kapital var positiv och redovisas i posten nettoresultat av finansiella transaktioner.

Premieinkomsten uppgick till 3,9 mdkr (4,4), varav fondförsäkring svarade för knappt 60 %. Den fortsatta oron på världens börser påverkade försäljningen negativt. Den minskade premieinkomsten förklaras även av att tjänstepensionsförsäkringar från årsskiftet tecknas i SPP. Det förvaldade kapitalet uppgick till 30 mdkr (33), varav 18 mdkr

Handelsbanken

avsåg försäkring med garanterad ränta. För att minska risken i den traditionella försäkringsverksamheten drogs andelen aktier i portföljen ned under sommaren och uppgick per sista september till 13 %. Tabellen nedan visar portföljens fördelning mellan tillgångs-
slag. En negativ portföljvinstkastning på 1 % under fjärde kvartalet skulle innebära att Handelsbanken Liv måste tillskjuta ytterligare cirka 50 mkr för att uppfylla garanterade åtaganden mot försäkringstagarna.

Då Handelsbanken Liv är ett vinstutdelande bolag är den kollektiva konsolideringen inte ett relevant nyckeltal. Bolagets kunder tilldelas varje månad totalavkastningen. I den mån totalavkastningen inte når upp till den garanterade räntan svarar Handelsbanken Liv för mellanskillnaden på kundernas garanterade kapital. Den garanterade räntan på nytecknade försäkringar uppgick till 3 %. Motsvarande snittränta för hela beståndet uppgick till 4,4 %.

I samband med ombildningen den 1 januari 2002 tillsköt Handelsbanken nytt kapital på 1,1 mdkr. Det egna kapitalet uppgick per sista september till 1 382 mkr. Detta ska ställas i relation till solvensmarginalen, vilken huvudsakligen bestäms utifrån de försäkrings-
tekniska avsättningarna, och som uppgick till 1 056 mkr.

I början av oktober köpte Handelsbanken Liv Arlas fastighet Läkaren 9 på Torsgatan 14 i Stockholm och samtidigt tecknades ett tioårigt hyresavtal med Arla. Handelsbanken Liv äger sedan tidigare grannfastigheten, i vilken bolaget har haft sitt huvudkontor sedan 1989.

I september lanserades en ny kapitalförsäkringsprodukt, Garantikapitalspar, som är den första nya produkten i det vinstutdelande bolaget. Garantikapitalspar är paketerad för tre olika behov: Spara, Placera och Arv & Gåva och förvaltas med garanterad ränta.

Handelsbanken Liv, placeringstillgångar

Exponering i %	30 sep 2002	30 jun 2002	31 dec 2001
Aktier	13	32	44
Räntebärande	81	64	53
Fastigheter	3	3	3
Övrigt	3	1	
Summa	100	100	100

SPP

SPP Livförsäkring AB är sedan mars 2001 ett helägt dotterbolag till Handelsbanken. SPP drivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras därför inte in i Handelsbankens koncernens resultat. Risken bärs av försäkringstagarna. Hela resultatet går tillbaka till försäkringstagarna dels i form av återbäring dels i form av kollektivt riskkapital.

Den svenska tjänstepensionsmarknaden fortsatte att växa. SPP är ett av de största försäkringsbolagen på den marknaden och är marknadsledande på t ex ITPK-marknaden.

Premieinkomsten uppgick till 9,3 mdkr (9,8) vilket var en minskning med 5 %. Detta berodde i huvudsak på att försäljningen av försäkringar av engångskaraktär för avgångspensioner minskade. Traditionell försäkring svarade för 6,9 mdkr (7,4) och fondförsäkring för 2,4 mdkr (2,4). Nyförsäljningen mätt i årspremier uppgick till 3,7 mdkr (4,5).

Handelsbanken

Under tredje kvartalet fortsatte den negativa utvecklingen på aktiemarknaden. Den totala kapitalavkastningen uppgick till -11,8 % (-7,1). Det förvaltade kapitalet uppgick till 79 mdkr (82) varav 73 mdkr (77) avsåg traditionell försäkring och 6 mdkr (5) avsåg fondförsäkring. För att motverka effekterna av den fallande aktiemarknaden på bolagets ställning, reducerades andelen aktier av de totala placeringstillgångarna. (Se nedanstående tabell). Solvensmarginalen påverkas med cirka 70 mkr för varje %-enhets förändring av aktiemarknaden – allt annat lika.

SPPs kapitalbas, bestående av aktiekapital, förlagslån och konsolideringsfond, översteg solvenskravet. I syfte att stärka kapitalbasen emitterade SPP två eviga förlagslån till Handelsbanken, vilka tillsammans uppgick till 1,6 mdkr. Utöver detta fanns övervärden i dotterbolag vilket räknats in i kapitalbasen och förstärkt solvensen. Solvensen har också påverkats positivt av förändringar av vissa försäkringstekniska antaganden. Sammantaget innebär dessa åtgärder att SPPs kapitalbas översteg erforderlig solvensmarginal och att SPP hade en solvenskvot på 1,23. I början av oktober beslöt SPP att frysa utbetalningen av s k företagsmedel.

SPPs kollektiva konsolidering, d v s marknadsvärdet av bolagets tillgångar i relation till garanterade och ej garanterade åtaganden mot försäkringstagarna, uppgick den sista september till 95 % (106).

SPP Liv, placeringstillgångar

Exponering i %	30 sep 2002	30 jun 2002	31 dec 2001
Aktier	10	37	36
Räntebärande	86	63	64
Fastigheter			
Övrigt	4	0	0
Summa	100	100	100

SPP Koncernens Resultaträkning

– konsolideras ej in i Handelsbankskoncernens resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Helår 2001
Premieinkomst	9 337	9 795	12 627
Kapitalavkastning	-11 319	-7 017	-2 693
Försäkringsersättningar	-3 022	-2 605	-3 872
Förändring i livförsäkringsavsättning	-2 994	-8 016	-10 734
Driftskostnader	-1 028	-792	-1 223
Övrigt	-11	-2	58
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-9 037	-8 637	-5 837
Icke-teknisk redovisning			
Övrig verksamhet	-59	4	18
Skatt	-470	-457	-780
Periodens resultat	-9 566	-9 090	-6 599

Moderbolaget SPP Livförsäkring AB drivs enligt ömsesidiga principer och koncernen konsolideras därför inte.

Handelsbanken

Stadshypotek Bank

Stadshypotek Bank är en av Sveriges ledande Internet- och telefonbanker. Banken verkar under eget varumärke och med eget sortiment. Banken är specialiserad på profilerade erbjudanden av enkla bank- och försäkrings-tjänster. Visionen är att upplevas som den enklaste av alla banker för privatkundens vardagsekonomi.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	72	59	22	87
Provisionsnetto	27	26	4	32
Nettoreultat av finansiella transaktioner	-1	0		0
Övriga intäkter	0	12	-100	14
Summa intäkter	98	97	1	133
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	15	14		22
Summa kostnader	-83	-82	1	-110
Resultat före kreditförluster	15	15	0	23
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	0	0		-1
Rörelseresultat	15	15	0	22
Räntabilitet, %	32,3	27,5		30,6
Medelantal anställda	111	109		109

Resultat

Resultatet uppgick till 15 mkr (15). Räntenettet förbättrades med 13 mkr vilket berodde på såväl högre inlåning som utlåning och en förbättrad placeringsmarginal.

Provisionsnettot var i stort sett oförändrat. Intäkterna från Privatobligationer, AktieSpar och FondSpar minskade men kompenseras av ökade intäkter från kortverksamheten. Föregående år innehöll "Övriga intäkter" en post av engångskaraktär. Rensat för denna jämförelsestörande post var intäktsökningen väsentligt större än den redovisade.

Affärsutveckling

Perioden präglades till stor del av arbetet i samband med Ericssons nyemission. Ericssonaktier fanns i över 80 % av antalet depåer.

Allmänhetens intresse för Privatobligationer ökade stadigt under året.

Allt fler kunder använde Stadshypotek Bank för olika vardagstjänster som till exempel att betala räkningar. Antalet betalda räkningar via Stadshypotek Bank ökade med 60 % jämfört med föregående år. Av de betalda räkningarna gjordes 55 % via Internet.

Östers IF valde som första fotbollsklubb i Superettan att etablera ett samarbete med Stadshypotek Bank. Samarbetet omfattar det kortkoncept som majoriteten av de allsvenska fotbollsklubbarna är anslutna till.

Handelsbanken

Handelsbanken Finansförvaltning

Finansförvaltningen ansvarar för koncernens finansiering och hanterar likviditeten i svenska kronor, intermbanken för lång upplåning, upplåningen i kapitalmarknaden samt upplåningen och clearingen i Riksbanken. Finansförvaltningen mäter och kontrollerar också de finansiella riskerna i koncernen. Den aktivitet som direkt påverkar resultaträkningen är likviditetshanteringen i svenska kronor.

Resultaträkning

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Räntenetto	140	184	-24	215
Provisionsnetto	-4	-32	88	-42
Nettoreultat av finansiella transaktioner	-97	-19	-411	-33
Övriga intäkter	10	9	11	13
Summa intäkter	49	142	-65	153
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	-	-		-
Summa kostnader	-21	-22	-5	-15
Resultat före kreditförluster	28	120	-77	138
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom				
Rörelseresultat	28	120	-77	138
Räntabilitet, %	6,0	17,0		14,6
Medelantal anställda	38	38		38

Resultat

Finansförvaltningens resultat uppgick till 28 mkr. Under tredje kvartalet hölls riskexponeringen medvetet på en låg nivå framförallt på grund av den höga volatiliteten på räntemarknaden. Detta begränsade intäktsmöjligheterna varför intäkterna under kvartalet var lägre än föregående kvartal. Till följd av detta blev resultatet för tredje kvartalet svagt. Kostnaderna var i stort oförändrade.

Handelsbanken

Koncernens resultaträkning

Enligt Finansinspektionens anvisningar

mkr	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Föränd. %	Helår 2001
Ränteintäkter	39 798	44 174	-10	57 667
Räntekostnader	-27 213	-33 764	-19	-43 141
Räntenetto	12 585	10 410	21	14 526
Erhållna utdelningar	391	298	31	309
Provisionsintäkter	4 267	4 366	-2	5 894
Provisionskostnader	-885	-765	16	-1 038
Provisionsnetto	Not 1 3 382	3 601	-6	4 856
Nettoreultat av finansiella transaktioner	Not 2 -668	1 491		1 577
Övriga rörelseintäkter	202	156	29	219
Summa intäkter	15 892	15 956	0	21 487
Allmänna administrationskostnader				
- Personalkostnader	-4 685	-4 420	6	-5 909
- Övriga kostnader	Not 3 -2 406	-2 327	3	-3 346
Av- och nedskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-659	-591	12	-805
Summa kostnader	-7 750	-7 338	6	-10 060
Resultat före kreditförluster	8 142	8 618	-6	11 427
Kreditförluster netto	Not 4 -222	51		-160
Värdeförändring på övertagen egendom	-	-		8
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-199	-		-
Andelar i intresseföretags resultat	12	17	-29	82
Bankrörelsens resultat	7 733	8 686	-11	11 357
Försäkringsrörelsens resultat	Not 5 -273	-130	-110	-149
Rörelseresultat	7 460	8 556	-13	11 208
Pensionsavräkning	-44	332		306
Skatter	-2 096	-2 530	-17	-3 202
Minoritetsintresse	-11	-17	-35	-22
Periodens resultat	5 309	6 341	-6	8 290
Nettovinst per aktie, kr	7,66	9,18		11,99

Handelsbanken

Noter till resultaträkning enligt Finansinspektionens anvisningar

mkr	Jan–sep 2002	Jan–sep 2001	Helår 2001
Not 1 Provisionsnetto			
Betalningar	1 048	958	1 311
Utlåning	579	552	790
Inlåning	57	68	76
Garantier	252	203	301
Värdepapper	1 374	1 637	2 189
Övrigt	957	948	1 227
Provisionsintäkter	4 267	4 366	5 894
Provisionskostnader	-885	-765	-1 038
Provisionsnetto	3 382	3 601	4 856
Not 2 Nettoresultat av finansiella transaktioner			
Aktier och andelar	185	356	947
Räntebärande värdepapper	314	-87	-233
Realisationsresultat	499	269	714
Aktier och andelar	-5	200	-325
Räntebärande värdepapper	443	-182	-85
Orealiserade värdeförändringar	438	18	-410
Valutakursförändringar	-1 605	1 204	1 273
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-668	1 491	1 577
Not 3 Övriga administrativa kostnader			
Fastigheter och lokaler	-612	-626	-867
Externa datakostnader	-543	-576	-856
Kommunikation	-317	-290	-405
Resor och marknadsföring	-242	-244	-377
Köpta tjänster	-364	-358	-499
Materialanskaffning	-146	-122	-181
Andra omkostnader	-182	-111	-161
Övriga administrativa kostnader	-2 406	-2 327	-3 346

Noter till resultaträkning enligt Finansinspektionens anvisningar (forts)

mkr	Jan–sep 2002	Jan–sep 2001	Helår 2001
Not 4 Kreditförluster			
A. Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar:			
Periodens bortskrivning avseende konstaterade kreditförluster	-465	-183	-747
Återförda tidigare gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster som i periodens bokslut redovisas som konstaterade förluster	436	108	527
Periodens reservering avseende sannolika kreditförluster	-731	-476	-1 200
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	206	223	545
Återförda ej längre erforderliga reserveringar för sannolika kreditförluster	346	387	722
Periodens nettokostnad	-208	59	-153
B. Gruppvis reservering för individuellt värderade lånefordringar:			
Avsättning/upplösning av gruppvis reservering	-	-	-
C. Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk:			
Periodens bortskrivning avseende konstaterade kreditförluster	-28	-26	-36
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	20	25	29
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	-6	-7	0
Periodens nettokostnad för gruppvis värderade homogena lånefordringar	-14	-8	-7
D. Transfereringsrisk:			
Avsättning/upplösning av reserv för transfereringsrisker	-	-	-
Periodens nettokostnad för kreditförluster (A+B+C+D)	-222	51	-160

Enligt Finansinspektionens redovisningsföreskrifter ska fordringar, som individuellt har bedömts vara bokförda till rätt värde, även bedömas med avseende på om något behov av gruppvis reservering för befarade kreditförluster ändå kan föreligga. Utöver den riskbedömning av individuella lånefordringar, som kvartalsvis genomförs av samtliga kund- och kreditansvariga enheter i koncernen, har några sådana gruppvisa reserveringsbehov inte kunnat identifieras.

Not 5 Försäkringsrörelsens resultat

Räntenetto	-54	-78	-103
Erhållna utdelningar	4	7	7
Provisionsnetto	261	128	173
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-137	-61	-36
Övriga rörelseintäkter	66	39	44
Summa intäkter	140	35	85
Personalkostnader	-121	-6	-8
Övriga kostnader	-176	-71	-101
Av- och nedskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-116	-88	-125
Summa kostnader	-413	-165	-234
Försäkringsrörelsens resultat	-273	-130	-149

Handelsbanken

Försäkringsrörelsens resultat enligt ÅRFL

mk	Jan-sep 2002	Jan-sep 2001	Helår 2001
Teknisk redovisning av försäkringsrörelsen			
Premieinkomst	3 879	2 795	3 537
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	1		-5
Kapitalavkastning, intäkter	1 018	265	344
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	380		
Övriga tekniska intäkter	75	33	50
Försäkringsersättningar	-2 138	-985	-1 321
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	6 147	2 662	288
Driftskostnader	-257	-59	-82
Kapitalavkastning, kostnader	-934		
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-1 967		
Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	-5 928	-4 403	-2 490
Övriga tekniska kostnader	-119	-87	-125
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	157	221	196
Icke-teknisk redovisning			
Kapitalavkastning, intäkter	23	23	31
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	36	4	9
Kapitalavkastning, kostnader	-78	-98	-151
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-45	-62	-18
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	-1		
Avkastningsskatt	-365	-218	-216
Resultat före bolagsskatt	-273	-130	-149
Skatt	44	47	53
Periodens resultat	-229	-83	-96

Handelsbanken

Koncernens balansräkning

mkr		30 sep 2002	30 sep 2001	31 dec 2001
Utlåning till allmänheten	Not 1	819 398	785 460	800 068
Utlåning till kreditinstitut		82 502	91 372	70 857
Räntebärande värdepapper				
- Finansiella anläggningstillgångar		6 607	7 963	8 219
- Finansiella omsättningstillgångar		129 015	121 192	120 128
Övriga tillgångar		199 222	188 770	175 249
Summa tillgångar		1 236 744	1 194 757	1 174 521
In- och upplåning från allmänheten		286 043	288 093	283 692
Skulder till kreditinstitut		248 926	220 292	220 126
Emitterade värdepapper m m		433 032	446 525	440 981
Efterställda skulder		27 974	28 547	28 976
Övriga skulder		190 567	165 046	152 634
Eget kapital	Not 2	50 202	46 254	48 112
Summa skulder och eget kapital		1 236 744	1 194 757	1 174 521
Ansvarsförbindelser		89 120	84 299	79 644

Noter till balansräkningen

mkr				
Not 1 Utlåning till allmänheten				
Utlåning svenska kronor				
- till hushåll		274 916	251 711	258 579
- till företag m fl *)		341 551	320 337	336 469
		616 467	572 048	595 048
Utlåning utländsk valuta				
- till hushåll		40 270	31 593	36 163
- till företag m fl *)		165 574	184 756	171 758
		205 844	216 349	207 921
Reserv för befarade kreditförluster		-2 913	-2 937	-2 901
Summa utlåning till allmänheten		819 398	785 460	800 068
*) Varav Riksgälden		679	2	13 857
Utlåning till allmänheten				
Svenska motparter				
Privatpersoner		276 004		
Varav hypotekslån		225 870		
Fastighetsförvaltning		259 431		
Varav hypotekslån		135 238		
Byggnadsverksamhet		12 396		
Handel		20 921		
Tillverkningsindustri		26 549		
Transport, kommunikation		7 079		
Kommuner		5 912		
Övrigt		27 903		
Summa svenska motparter		636 195		
Utländska motparter		183 203		
Summa utlåning till allmänheten		819 398		

Handelsbanken

Noter till balansräkningen (forts)

mkr	30 sep 2002	30 sep 2001	31 dec 2001
Not 2 Förändring av eget kapital			
Ingående eget kapital	48 112	42 631	42 631
Effekt av ändrade principer för redovisning av inkomstskatter		-165	-165
Ingående eget kapital efter justering	48 112	42 466	42 466
Utdelning	-3 120	-2 751	-2 751
Återköp av egna aktier	-	-52	-46
Förändring av omräkningsdifferens	-99	250	153
Periodens resultat	5 309	6 341	8 290
Utgående eget kapital	50 202	46 254	48 112

Handelsbanken

Övriga upplysningar

Redovisningen följer bestämmelserna i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), Redovisningsrådets rekommendationer samt tillämpningsföreskrifter utfärdade av Finansinspektionen (FFFS 2001:19).

För att ge en mer rättvisande bild av koncernens osäkra fordringar har tekniken för eliminering av skillnader i bokförda värden i koncernen respektive förvärvade dotterbolag ändrats. Förändringen har påverkat fördelningen mellan konstaterade och befarade förluster. Den har dock inte någon resultat- eller kapitalpåverkan. Jämförelsesiffrorna har omräknats.

I balans- och resultaträkningen har vissa smärre omklassificeringar gjorts. Jämförelsesiffror har omräknats.

mkr	Jan–sep 2002	Jan–sep 2001	Helår 2001
Kassaflödesanalys			
Kassaflöde av löpande verksamhet	-2 904	2 529	9 681
Kassaflöde av investeringsverksamhet	1 403	-10 934	-11 802
Kassaflöde av finansieringsverksamhet	-4 115	6 677	7 113
Periodens kassaflöde	-5 616	-1 728	4 992
Likvida medel vid periodens början	10 614	5 258	5 258
Periodens kassaflöde	-5 616	-1 728	4 992
Kursdifferens i likvida medel	35	242	364
Likvida medel vid periodens slut	5 033	3 772	10 614
Kapitalbas och kapitalkrav			
Primärt kapital	39 448	36 116	37 188
Total kapitalbas	59 114	59 126	60 617
Riskvägd volym	633 352	632 114	610 769
Kapitaltäckningsgrad	9,3%	9,4%	9,9%
Primärkapitalrelation	6,2%	5,7%	6,1%
Kapitaltäckningsgrad *	9,4%	9,5%	9,9%
Primärkapitalrelation *	6,3%	5,9%	6,1%
* Inklusive upparbetade vinstmedel			
Osäkra fordringar			
Osäkra lånefordringar	4 854	5 544	5 039
Specifika reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-2 825	-2 929	-2 885
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-111	-103	-110
Osäkra fordringar, netto	1 918	2 512	2 044
Reserveringsgrad för osäkra fordringar	60,5%	54,7%	59,4%
Andel osäkra fordringar	0,22%	0,31%	0,25%
Kreditförlustnivå	0,04%	-0,01%	0,02%
Oreglerade fordringar för vilka ränta intäktsförts	1 685	1 662	2 084
Övertagna panter:			
- Byggnader och mark	10	1	16
- Aktier och andra andelar	65	136	71
- Övrigt	98	86	83
Summa övertagna panter	173	223	170

Handelsbanken

Derivatinstrument

mkr	Ränterelaterade		Valutarelaterade		Aktierelaterade	
	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde
Positiva värden	46 068	42 375	46 706	46 525	8 612	8 588
Negativa värden	47 348	44 174	54 038	53 900	8 127	8 100

Sammanställningen ovan är gjord enligt Finansinspektionens föreskrifter och omfattar samtliga koncernens derivatinstrument. För derivatinstrument ingående i tradingrörelsen överensstämde bokfört värde med verkligt värde. De avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde som redovisas i sammanställningen motsvaras av omvända avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde i den del av koncernens rörelse som är föremål för säkringsredovisning.

Value-at-Risk

Under perioden 1 januari - 30 september uppgick exponeringen för ränte- och växelkursrisker (inkl optionsrisker), mätt som Value-at-Risk (VaR), i Handelsbanken Markets till i genomsnitt 37 mkr. Under perioden varierade denna risk mellan 16 mkr och 70 mkr. Under samma period uppgick exponeringen för aktiekursrisker, mätt som VaR, i Handelsbanken Markets till i genomsnitt 8 mkr. Denna risk varierade mellan 2 mkr och 18 mkr.

Eventualtillgångar

Koncernen driver för närvarande ett antal tvister i olika skattedomstolar. De sammanlagda kraven uppgår till cirka 315 mkr, vilka vid ett positivt utfall skulle ge koncernen en intäkt på motsvarande belopp.

Tillsammans med många andra har Handelsbanken stämt OM och Stockholmsbörsen med krav om återbetalning av mervärdesskatt. Handelsbankens krav uppgår till cirka 20 mkr exklusive ränta.

Handelsbanken

Handelsbanksaktien

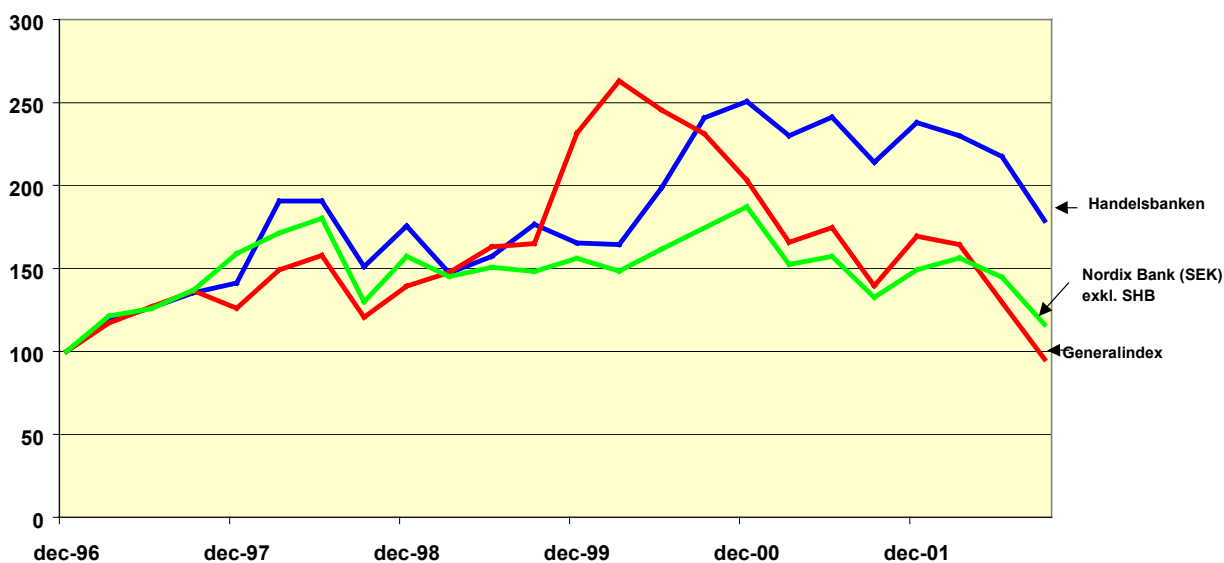
Den svenska aktiebörsen fortsatte att falla även under tredje kvartalet. Under året sjönk Affärsvärldens generalindex med 44 % fram till sista september. De nordiska bankaktierna, mätt med bankindexet Nordix exklusive Handelsbanken, tappade 22 % under samma period. Kursen på Handelsbankens A-aktie sjönk med 25 %.

Handelsbankens totala börsvärde, efter återköp, uppgick per 30 september 2002 till 80 mdkr.

	30 september 2002	31 december 2001
Börskurs SHB A, kr	115,50	154,00
Antal utestående aktier. miljoner	693,4	693,4
Börsvärde mdkr	80	106

Kursutveckling t o m 30 september 2002

Index



Handelsbankens rating per den 30 september 2002

	Finansiell styrka	Kortfristig	Långfristig
Moody's	B+	P-1	Aa2
Standard & Poor's		A-1	A+
Fitch	B	F1+	AA-